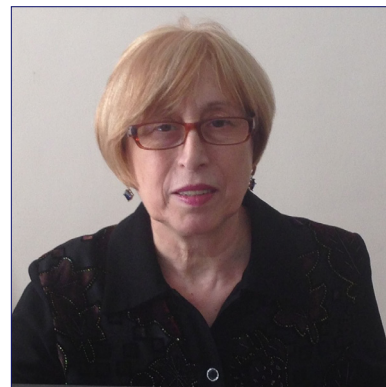

PLEDOARII ȘI RECOMANDĂRI PENTRU CELEBRAREA ZILEI NAȚIONALE A LECTURII

Margareta CEBOTARI,
ORCID 0000-0002-8414-8402
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Rezumat: *Lucrarea „Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare: Recomandări în sprijinul celebrării Zilei Naționale a Lecturii” (Chișinău: BNRM, 2023) este un elogiu la adresa cărții, lecturii și bibliotecilor. Din eseurile pro lectură, incluse în prima secțiune a lucrării, și recomandările prezentate de specialiștii BNRM în a doua secțiune, se pot identifica și analiza noi percepții ale rolului lecturii în societate în ceea ce privește interacțiunea carte – lectură – bibliotecă – utilizator. Bibliotecarii pot surprinde elemente noi ale procesului de organizare a activităților de promovare a cărții și lecturii.*

Cuvinte-cheie: *Ziua Națională a Lecturii în Republica Moldova, suport metodologic, valoarea lecturii, eseuri pro lectură, promovarea lecturii.*

Abstract: *The work "Reading at the crossroads of healing ways: Recommendations in support of celebration of the National Reading Day" (Chișinău: BNRM, 2023) is a praise to books, reading and library. From essays dedicated to reading in the 1st part of the volume to recommendations presented by the NLRM specialists in its 2nd part, new perceptions of role of reading in society could be identified and analyzed in terms of interaction "book-reading-library-user". New elements in organization of book and reading promotion process are recommended to librarians.*

Keywords: *National Reading Day in the Republic of Moldova, methodological support, the value of reading, essays on reading, promotion of reading.*

Volumul „Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare” este o nouă ediție integrată în șirul publicațiilor elaborate de Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Destinată în principal bibliotecarilor, publicația are scopul de a oferi repere teoretice și practice în organizarea activităților de promovare a lecturii pentru celebrarea merituoasă a primei ediții a Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova. În egală măsură această lucrare incită la o lectură atentă și reflexivă asupra unor aspecte elocvente pentru o apreciere culturală reală a rolului lecturii în societate. În

volumul prezentat autorii vin cu argumente care să demonstreze valoarea incontestabilă a lecturii în dezvoltarea persoanelor și a societății durabile. Coordonatorii lucrării nu s-au limitat doar la includerea unor recomandări metodologice de promovare a lecturii, dar au inclus și eseuri pro lectură, invitând personalități din domeniul culturii să-și expună opiniile despre necesitatea și impactul instituirii Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova.

Publicația se deschide cu mesajul de susținere și apreciere a rolului lecturii în viața de zi cu zi, adresat de Dna Maia SANDU, Președinta Republicii Moldova, ca

reacție la inițiativa parlamentarilor de a institui Ziua Națională a Lecturii: „Este important să înțelegem că lectura este esențială în formarea fiecărui om, chiar de la nașterea lui. Ea stă la baza dezvoltării gândirii și a limbajului uman, a capacităților analitice și a inteligenței emoționale. Este bogăția care stă la îndemâna noastră a tuturor și ne formează ca personalitate” (2).

Regăsim în cuprinsul acestei publicații redarea integrală a Hotărârii Parlamentului nr. 83 din 31.03.2022 pentru modificarea punctului 1 din Hotărârea Parlamentului nr. 433/1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă în Republica Moldova. Prin această hotărâre a fost adoptată Ziua Națională a Lecturii (14 februarie), ulterior fiind publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 07.04.2022, nr. 97, art. 160. Urmează prezentarea însemnelor Zilei Naționale a Lecturii: logo și banner, elaborate de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, care vor contribui la augmentarea vizibilității acestei sărbători în comunitate.

În *Argumentul* lucrării Vera Osoianu, director adjunct al BNRM, prezintă studiul despre *Ziua Națională a Lecturii – imbold și oportunități*, relevând că marcarea la început de an a acestei sărbători naționale va da tonul evenimentelor din câmpul lecturii și va deschide ușile pentru amplificarea metodelor tradiționale, dar și pentru experimentarea unor metode noi, inovative de promovare a lecturii. În această zi, în toate localitățile, vor avea loc activități de omagiere a cărții, autorilor, editorilor, librarilor, bibliotecarilor și, implicit, a cititorilor. În această zi actorii de pe segmentul lecturii vor pune în contribuție toată inteligența, ingeniozitatea și creativitatea pentru a propune soluții, metode, tehnici inovative, menite să dea o nouă dimensiune conștientizării importanței lecturii în rândurile decidenților și ale cetățenilor (1, pp. 8-14).

Lucrarea este structurată în două secțiuni. Prima secțiune a volumului, cu semnificativul generic *Pledoarii pro lectură, carte, bibliotecă*, este alcătuită din 14 eseuri pro lectură, scrise cu pasiune de poeți, prozatori, critici literari, editori, cercetători

științifici în domeniul literar, bibliotecari. În confesiunile lor ei au remarcat valoarea incontestabilă a instituirii și consemnării prin activități de amploare a Zilei Naționale a Lecturii, demonstrând că sunt interesați de îmbunătățirea situației actuale în care se poziționează cartea și lectura în Republica Moldova. În deschiderea părții întâi a publicației se menționează că gândurile expuse în eseurile acestor personalități, folosite cu înțelepciune, vor da o valoare aparte oricărei activități-imbol spre lectură și mai multă greutate acestei noi sărbători.

În eseu prezentat de Val Butnaru, analist politic, dramaturg, publicist și scriitor, se pun întrebări și găsesc răspunsuri actuale *Despre folosul cetitului*: „Ziceam că orice scriitor ajunge să-și pună sacramentală întrebare cu privire la viitoarea carte ce urmează a fi scrisă. La fel, ar trebui să se întâmple cu un cititor care ajunge să dea de gustul lecturilor. Ce va citi în continuare? Aici e momentul (nu-i așa?) să intervină bibliotecarul și profesorul de literatură. Cine dacă nu ei ar trebui să se întrebe care va fi relația discipolilor dâșilor cu următoarea carte” (1, pp. 16-19). Scriitoarea Lilia Calancea vine cu reflecții și sugestii despre cum ar fi mai bine de organizat *Ziua Națională a Lecturii la Chișinău*: „Ar fi bine ca partea oficială a ceremoniei de deschidere să fie cât mai scurtă, atenția mutată pe carte, cititor, bibliotecar și scriitor. Ziua Națională a Lecturii mai înseamnă emoții legate de o surpriză, bunăoară o tombolă la sfârșitul activităților, din care se vor extrage câțiva norocoși ce vor primi în dar cărți cu autografe de la scriitori. Nu cunosc o bucurie mai mare decât să revin acasă cu o carte semnată de un scriitor/scriitoare. Pentru că din propria experiență știu că o carte poate schimba un destin. Iar un destin ar putea schimba o generație întreagă” (1, pp. 20-22).

În eseu *Ziua Națională a Lecturii în Republica Moldova*, Vitalie Ciobanu, scriitor, eseist, critic literar și publicist, consideră că: „Orice om e născut să zboare, dar nu oricine își descoperă și dezvoltă această aptitudine. Vorbim despre zborul minții, despre puterea spiritului. Am dori ca Ziua Națională a Lecturii să adune la un loc scriitori și public – în biblioteci, la uniunile de creație, în aule universitare și în licee –, întâlniri la care

să se citească din literatura română și universală, clasică și contemporană, inclusiv din autori basarabeni din toate generațiile, să avem dialoguri, lansări ale ultimelor apariții editoriale, dezbateri pe marginea problemelor culturii naționale, asupra calității manualelor și modului de predare a literaturii în școală, dezbateri despre canonul estetic și despre nevoia revizuirii lui critice, despre integrarea și sincronizarea literaturii române de pe cele două maluri ale Prutului și din diaspora, despre traducerea și promovarea scriitorilor basarabeni în străinătate” (1, pp. 23-24).

Tatiana Ciocoi, doctor habilitat în filologie, profesoară de literatură italiană și universală, conferențiar universitar, vine cu argumente care conving că *A citi pentru a schimba lumea* este principiul ce stă la baza oricărei lecturi, deoarece: „Ca orice experiență umană, eminentamente subiectivă și vulnerabilă, mereu amenințată de brutalitatea sau indiferența istoriei, de la fanatismul religios, intoleranța obscurantistă, conformismul burghez, cenzura regimurilor dictatoriale și până la distopia „societății fără hârtie” a lui Bill Gates, cartea și lectura au avut nevoie mereu de un omagiu adus culturii spiritului, care le-ar reconfirma, de fiecare dată, statutul și valoarea în societate” (1, pp. 25-28).

Iurie Colesnic, Maestru al Literaturii, consideră că Ziua Națională a Lecturii va fi *O zi generatoare de speranță*: „Impresiile vecinilor, prietenilor, colegilor expuse în văzul lumii sânt citite cu neșă. De calitate literară, filosofică, intelectuală nu poate fi vorba, căci corespondenții de felul acesta nu garantează nicio calitate a textului propus pentru lectură. Deci problema trebuie îngustată și examinată din unghiul de vedere al lecturii literaturii de calitate, ca să fie într-adevăr «o dulce zăbavă». Instituirea Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova este o inițiativă foarte nobilă, care poate genera un interes deosebit față de carte și relansa pasiunea pentru literatura de calitate” (1, pp. 29-30).

Coordonatorii lucrării au considerat că vor fi binevenite în cuprinsul acestei lucrări spicuri din Almanahul epistolar *Despărțirea apelor*, în care Ion Druță, scri-

itor, dramaturg, academician, expune gânduri despre cărți, cititori, scriitori, lectură: „După câte am observat, adevărații cititori vin la cărțile noastre după un anumit zăbucium sufletesc, vin după ce au trecut ei înșiși prin multe, vin să caute un sprijin, vin să găsească un prieten, vin să se măsoare, să se înrudească, să se sfătuiască” (1, p. 31).

Unele sugestii pentru *Organizarea lansărilor de carte* recomandă Gheorghe Erizanu, eseist, jurnalist, publicist, om de afaceri, om de cultură și scriitor: „Se fac fără scaune. Din respect față de cuvinte. Ca vorbitoarii să simtă în picioare fiecare cuvânt. Fără prezidium. Din respect față de ascultători. Și ca un elementar spațiu democratic. Cu program clar. Cine și cât timp va vorbi. Despre carte și autor. Fără incursiuni lirice în propria biografie. Cu sesiune de autografe. O carte semnată de autor are o valoare suplimentară față de prețul de pe copertă.” (1, p. 32).

În eseu *Lectura – șantier formator în toate zilele omului*, Iulian Filip, doctor în filologie, scriitor și folclorist, afirmă că: „Ambalajul sărbătoresc al Zilei Lecturii poate genera concursuri și evenimente cărturărești, în care cititori de diferită pregătire ar înțelege mai limpede posibilitatea accederii la propriul șantier formator, unde – prin lectură – cititorul s-ar construi, s-ar cizela, s-ar fortifica, s-ar modela. Cărțile oferă oglinzi miraculoase cititorului, în care acesta să-și urmărească devenirea” (1, pp. 33-34).

Nu-mi imaginez o zi fără a citi... este confesiunea Claudiei Partole, poetă, prozatoare, eseistă, autoare de piese și jurnalistă, care dorește ca: „[...] Ziua Lecturii, pentru mine, pentru colegii mei, să fie un fel de sărbătoare-clacă, care să provoace prin prezența noastră dragostea față de carte, lărgind astfel cercul cititorilor pasionați. Pentru noi, acei care știm ce înseamnă să scrii, să fie și o motivație întru a afla interesele și doleanțele publicului” (1, pp. 35-36).

O pledoarie pro carte și lectură, argumentată științific, regăsim în eseu *Talentul cititorului și arta cărții*, semnat de Ivan Pilchin, poet, traducător, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova: „Astăzi, după mai mult de jumătate de mileniu de

la inventarea tiparului, idealul utopic al cărții sau al bibliotecii, care ne-ar fâgădui libertate sau eliberare, speranță sau împăcare, lumină sau iluminare, înțelegere sau înțelepciune – acest ideal încă ne mai face să credem în forța salvatoare a cărții, a bibliotecii și a lecturii. Sunt convins că doar lectura cărților ca operă de artă – atât în sensul profunzimii cognitive sau stilistice, cât și grafice și tipografice – poate să devină o necesitate durabilă, o pasiune sau, mai degrabă, o parte indispensabilă devenirii, comunicării și afirmării umane” (1, pp. 37-39).

Maria Pilchin, scriitoare, critic literar, publicistă, își motivează astfel scrierea eseului *Ziua națională a lecturii sau rutina cititului ca necesitate*: „M-am gândit să insist în această pledoarie a mea pe un tip de lectură specifică, unul uitat, de multe ori ignorat. Cred că mulți vor vorbi despre beneficiile cititului de beletristică, de cărți motivaționale. Și le dau dreptate, e vorba de o lectură plăcută și formativă. Eu însă voi rămâne în nișa cărții științifice și a celei de popularizare a științei, raft care va fi ignorat, cu siguranță, și de această dată. Doar că eu voi insista pe o promovare digitală a acestor texte. De ce mai este nevoie de promovat lectura electronică a textelor științifice? Acest model trebuie să fie promovat, așa cum acest tip de lectură dezvoltă: insistență, concentrare, vocabularul, capacitatea de analiză și sinteză, capacitatea de înțelegere, gândirea critică” (1, pp. 40-42).

Nota bene! Aici ar fi binevenit să menționăm că, totuși, în ultimii ani, bibliotecile din Sistemul Național contribuie în mare măsură la promovarea lecturilor științifice, a publicațiilor de popularizare a științei, prin implicarea în proiecte naționale și internaționale de promovare a științei, prin inițierea unor cluburi pe interese/programe de promovare a cărților cognitive etc.

Considerații privind dezvoltarea lecturii profesionale regăsim în apologia dnei Elena Pintilei, director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova: „Lectura poate deveni o investiție în timp, ce contribuie la capacitatea competențelor profesionale în viața unei persoane. Și primul beneficiu pentru dezvoltare ar fi – extinderea

cunoștințelor de specialitate. Lectura profesionistă oferă o inspirație constantă celor care își completează propria viziune asupra subiectelor de interes, prin identificarea unor noi puncte de vedere. Lectura ne invită să ne extindem orizonturile cunoașterii cu experiențe și informații noi” (1, pp. 43-44).

Sensibile, cu un mesaj emoțional puternic, sunt pledoariile poetice pe care le regăsim în versurile dedicate cărții, lecturii, bibliotecii ale poetului Vasile Romanciuc. În aceste versuri poetul exprimă adevărate declarații de dragoste „pentru cărțile citite, păstrate cu drag sub căpătâi, pentru vocile limpezi ale marilor cărți, din care se învață ce este viața și a căror timp de existență este trecutprezentviitor” (1, pp. 45-48).

Pentru Aurelian Silvestru, psiholog, publicist, pedagog, *Lectura este un crâmpel al nemuririi*, deoarece: „Lectura e cel mai scurt drum către esența aproapei noastre. Să citești înseamnă să prinzi rând spre nemurire. Bibliotecile rămân locul preferat al Îngerilor. Până și ei (ocrotitori ai omului) se simt mai ocrotiți acolo, între cărți. O nouă carte îți dă dreptul la o nouă viață. A scrie înseamnă a trăi” (1, pp. 49-50).

Materialul metodic prezentat în secțiunea a doua a lucrării **Recomandări în sprijinul celebrării sărbătorii naționale „Ziua Națională a Lecturii”** poartă preponderent un caracter practic, doar cu unele precepte teoretice (1, pp. 51-71). Recomandările au fost elaborate de Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării a BNRM. Fixăm atenția asupra recomandărilor relevante în deschiderea acestei secțiuni a lucrării, care vor inspira bibliotecarii la acțiuni și activități concrete, ce pot fi organizate în cadrul celebrării primei ediții a Zilei Naționale a Lecturii. Subiectele prezentate de autorii articolelor din această secțiune a lucrării se referă la organizarea unor forme și metode eficiente de promovarea a cărții și lecturii: *Organizarea Topurilor lecturilor* (Angela Drăgănel), *Ora lecturii* (Ecaterina Dmitric), *Conferință publică pro lectură*, *Activități promoționale privind promovarea cărții și lecturii* (Natalia Ghimpu), *Expozițiile de documente din colecțiile bibliotecii – instrumente eficiente de promova-*

re a lecturii (Margareta Cebotari), *Înregistrare video de promovare a lecturii* (Victoria POPA). Sub aspect informativ prezintă interes bibliografia „Studii despre carte și lectură în colecțiile BNRM”, care cuprinde 105 de titluri de carte și articole, selectate din catalogul electronic al BNRM (Margareta Cebotari).

Lucrarea „Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare”, cu certitudine, reprezintă

o publicație care merită să fie cercetată de către bibliotecari, grație utilității recomandărilor conținute în cuprinsul ei. Totodată publicația este un elogiu la adresa cărții, lecturii și bibliotecilor, care constituie adevărate surse de informare și formare pe tot parcursul vieții. Din eseurile pro lectură incluse în prima secțiune a lucrării și recomandările prezentate de specialiștii BNRM în a doua secțiune, se pot identifica și analiza noi percepții ale rolului lecturii în societate în ceea ce privește interacțiunea carte – lectură – bibliotecă – utilizator. Bibliotecarii pot surprinde elemente noi ale procesului de organizare a activităților de promovare a cărții și lecturii. Publicarea lucrării în Repozitoriul Național Tematic în Biblioteconomie și Științe ale Informării din Republica Moldova NTR-MoldLIS face posibilă accesarea acestor informații de toți cei interesați de influența lecturii în viața omului și a societății.

Suntem încrezători că instituirea și celebrarea Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova va aduce un aport considerabil atât pentru biblioteci, cât și pentru instituțiile decidente în domeniul culturii, în ajutorul evidențierii obiectivelor majore în domeniul promovării lecturii și demonstrării importanței lecturii în dezvoltarea personală și socială.

Referințe bibliografice:

1. Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare: Recomandări în sprijinul celebrării primei ediții a „Zilei Naționale a Lecturii”. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Ediție coordonată de Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric. Chișinău: BNRM, 2023. 86 p. ISBN 978-9975-119-57-3. [citât 08.02.2023]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1670>
2. Maia Sandu: Mă bucur că la 14 februarie, de ziua nașterii poetului Grigore Vieru, vom sărbători Ziua Națională a Lecturii [online]. [citât 08.02.2023]. Disponibil: <https://tribuna.md/2022/02/14/maia-sandu-ma-bucur-ca-la-14-februarie-de-ziu-nașterii-poetului-grigore-vieru-vom-sarbatori-si-ziu-naționala-a-lecturii/>